

Radovi Pietra da Cortone u firentinskoj palači Pitti

Vuljanić, Robertina

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:742111>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-19**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJ

Sveučilište u Zadru

Odjel za povijest umjetnosti

Preddiplomski sveučilišni studij povijesti umjetnosti (dvopredmetni)

Robertina Vuljanić

Radovi Pietra da Cortone u firentinskoj palači Pitti

Završni rad

Zadar, 2023.

Sveučilište u Zadru

Odjel za povijest umjetnosti

Preddiplomski sveučilišni studij povijesti umjetnosti (dvopredmetni)

Radovi Pietra da Cortone u firentinskoj palači Pitti

Završni rad

Student/ica:

Robertina Vuljanić

Mentor/ica:

Izv. prof. dr. sc. Ana Mišković

Zadar, 2023.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Robertina Vuljanić**, ovime izjavljujem da je moj **završni** rad pod naslovom **Radovi Pietra da Cortone u firentinskoj palači Pitti** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 29. rujna 2023.

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Pregled dosadašnjih istraživanja	2
3. Ciljevi	3
4. Školovanje Pietra da Cortone	4
5. Narudžba obitelji Medici od Pietra da Cortone za palaču Pitti u Firenci	5
5.1. <i>Arhitektonski projekt Pietra da Cortone u Firenci</i>	6
5.2. <i>Freske u prostorijama palače Pitti</i>	8
5.2.1. <i>Sala della Stufa</i>	8
5.2.2. <i>Sobe planeta</i>	10
7. Popis literature	15

Radovi Pietra da Cortone u firentinskoj palači Pitti

Sažetak

Pietro da Cortona jedan je od najznačajnijih umjetnika 17. stoljeća na području Italije čije su projekte naručivali vodeći predstavnici društva većih umjetničkih centara kao što su Rim i Firenca. Ferdinand II. de Medici, naručitelj projekata za palaču Pitti u Firenci, samo je jedan od brojnih u nizu. U 17. i 18. stoljeću naručitelj je bio vrlo važan faktor u donošenju konačnih odluka vezanih uz slikarsko, arhitektonsko ili kiparsko djelo. U ovom završnom radu objasniti će se primjer jedne narudžbe u svrhu detaljnije analize i objašnjenja naručiteljske prakse 17. stoljeća, te odnosa umjetnika i naručitelja. Pietro da Cortona je za palaču Pitti predložio projekt novog oblikovanje fasade, te povezivanje s vanjskim prostorom, odnosno vrtnim područjem. Iako se nova fasada palače Pitti nije izvela prema njegovom projektu, sačuvali su se Cortonini crteži koji se danas čuvaju u Galeriji Uffizi. S druge strane fresko cikluse koje je Pietro da Cortona izveo u tzv. *Sala della Stufa* i *Sobama planeta* jedne su od njegovih najboljih djela.

Ključne riječi: Pietro da Cortona, palača Pitti, Firenca, 17. stoljeće, Sala della Stufa, Sobe planeta, Medici

1. Uvod

Umjetnik Pietro Berrettini, poznatiji pod imenom Pietro da Cortona rođen je krajem 16. stoljeća u malom toskanskom gradu Cortoni. Njega se može opisati kao iznimno talentiranog arhitekta, slikara i dekoratera koji je djelovao u prvoj polovici 17. stoljeća. Kada je riječ o arhitekturi, Pietro da Cortona može se svrstati uz velika imena visokog baroka poput Gian Lorenza Berninija i Francesca Borrominija. U arhitektonski opus Pietra da Cortone ubrajaju se veliki projekti u Rimu poput crkve Sv. Martine i Luke, fasada crkve S. Maria della Pace, portik crkve S. Maria in Via Lata, kupola crkve S. Carlo al Corso i Vila Pigneto Sacchetti¹ U njegove najznačajnije slikarske opuse ubrajaju se fresko oslici u palači Barberini u Rimu i palači Pitti u Firenci u kojima je spojio arhitekturu, slikarstvo i štuko dekoraciju što je za to razdoblje bilo vrlo inovativno.² Na taj način je uspio oblikovati sjajno iluzionističko ostvarenje koje je ostavilo utjecaja na buduće umjetnike. U ovom završnom radu istaknuta su i objašnjena Cortonina djela i zamisli vezane uz arhitektonski i slikarski projekt palače Pitti u Firenci gdje je radio 30.-tih i 40.-tih godina 17. stoljeća.

Pietro da Cortona bio je vrlo učen čovjek za svoje vrijeme, te je Francesco Saverio Baldinucci za njega rekao: "*Bio je vrlo dobro upućen u proučavanje i poznavanje antičke i moderne povijesti, svete i profane, te je često govorio svojim učenicima da je nemoguće postati dobar slikar bez njegova znanja*".³

¹ J. M. MERZ, 2008., xi

² J. M. MERZ, 2008., xii

³ J. M. MERZ, 2008., 244.

2. Pregled dosadašnjih istraživanja

Jedan od prvih dokumentiranih opisa arhitekture koju je projektirao Pietro da Cortona spominje se kod engleskog autora Williama Bromleya 1692. godine gdje su ukratko opisane dvije njegove crkve; S. Maria della Pace i S. Maria in Via Lata. Tijekom 18. i 19. stoljeća Cortonini su arhitektonski projekti većinom naišli na kritiku što je zabilježeno kod pisaca poput Francesca Milizie, Quatremera de Quincyja i Narcisa Fabbrina. Narciso Fabbrini je 1896. godine napisao prvu modernu monografiju Pietra da Cortone. Tek je početkom 20. stoljeća austrijski pisac Dagobert Frey u svojoj knjizi *Architettura barocca* opisao Cortonin stil, te je naglasio toskansko podrijetlo i klasicizirajuće elemente u njegovim projektima.⁴ Publikacije vezane uz Pietra da Cortonu počele su se aktivno objavljivati negdje od sredine 20. stoljeća. Prva od takvih bila je knjiga Rudolfa Wittkowera *Art and Architecture in Italy 1600-1750* koja je objavljena 1958. godine. Jednu od prvih monografija pod nazivom *Pietro da Cortona o della pittura barocca* napisao je Giuliano Briganti 1962. godine. Nadalje 1970. godine Karl Noehles napisao je nekoliko članka vezanih uz Cortoninu arhitekturu ponajviše vezanih uz crkvu Sv. Martine i Luke. Sljedeća važna knjiga *Pietro Da Cortona at the Pitti Palace: A Study of the Planetary Rooms and Related Projects* iz 1977. godine djelo je autora Malcoma Campbella. Ova knjiga se fokusira na analizu ikonografije, stila i utjecaja koji se mogu pronaći na freskama u palači Pitti u Firenci. Pietro da Cortona bio je poznat i po tome što je bio vrlo vješt dekorater, te je o tome pisao Sandro Benedetti 1980. godine u knjizi *Architettura come metafora Pietro da Cortona «Stuccatore»*. Autorica Patricia Waddy 1990. godine napisala je knjigu *Seventeenth-Century Roman Palaces: Use and the Art of the Plan* u kojoj se spominju arhitektonski radovi Pietra da Cortone. Sljedeća publikacija vezana je uz opis umjetnikove kuće s nazivom *La casa di Pietro da Cortona: Architettura, accademia, atelier e officina*. Navedenu knjigu napisala je autorica Donatella Sparti 1997. godine. Katalog pod nazivom *Pietro da Cortona architetto* napisali su Cerutti Fusco i Marcello Villani 2002. godine. Ovaj katalog poslužio je kao koristan pregled umjetnikovih arhitektonskih djela. Značajna monografija koja se uvelike spominje u ovom završnom radu knjiga je autora Jörga M. Merza pod nazivom *Pietro da Cortona and Roman Baroque Architecture*, objavljena 2008. godine. Ehrenfried Hellwig u opsežnom djelu iz 2011. godine pod nazivom *Baroque: Architecture, Sculpture, Painting* detaljno opisuje poglavlje vezano uz slikarstvo Italije, Španjolske i Francuske u 17. stoljeću, gdje se uz mnoge druge umjetnike spominje i Cortona. U vrlo kratkom poglavlju knjige

⁴ J. M. MERZ, 2008., 277.

Baroque and Rococo Art and Architecture iz 2013. godine spominje ga i autor Robert Neuman koji opisuje njegove najznačajnije slikarske radove.

3. Ciljevi

Cilj ovog završnog rada je donijeti pregled radova koje je Pietro da Cortona izveo za obitelj Medici u Firenci. Razmotriti će se okolnosti narudžbe i nastanka njegovih firentinskih radova. Na ovom projektu ostvaruje se jedno od vrhunskih primjera iluzionističkog slikarstva koje je uz klasicizirajuću notu baziranu na prethodnim renesansnim umjetnicima uspješno kombinirao s visoko baroknom dekoracijom što će ostaviti odraz na uređenje interijera u 18. stoljeću.

4. Školovanje Pietra da Cortone

Smatra se da je Pietro da Cortona svoju prvu slikarsku izobrazbu stekao kod firentinskog slikara Andree Commodia, no ne zna se točno gdje i kada.⁵ Pretpostavka proizlazi iz činjenice da su Pietro da Cortona i Andrea Comodi Firentinci, međutim to ne može biti jedino uporište za zaključak da se školovao u Firenci jer je iz različitih izvora poznata činjenica da je Comodi jedno razdoblje života proveo i u Rimu pa sa zaključcima o formativnom periodu i izobrazbi Pietra da Cortone kao slikara treba biti oprezan. Također u periodu između 1603. i 1614. godine Andrea Comodi je dobio mnogo narudžbi u gradiću Cortoni, rodnom mjestu slavnog umjetnika, no nije sigurno je li svoja djela radio ondje ili ih je slao iz Rima.⁶ Cortona u Rim dolazi oko 1612. godine, no i tamo se nastavlja utjecaj firentinske umjetnosti na Cortonu.⁷ U Rimu je bio učenik još jednog toskanskog slikara Baccia Ciarpia. O njegovom arhitektonskom nauku nema sigurnih podataka, te se samo može nagađati je li učio kod nekoga ili je bio samouk po tom pitanju. Cortona je također pokazivao interese za Michelangelovu arhitekturu jer je sačuvano njegovih trideset i osam arhitektonskih crteža s antičkim reljefima i ornamentima, gdje su Cortonine arhitektonske studije gotovo isključivo izvučene iz Michelangelovih projekata.⁸

Gotovo svi arhitektonski projekti Pietra da Cortone su individualni pothvati, svaki sa specifičnim okolnostima i zahtjevima, pa je zbog toga teško sažeti sva njegova postignuća.⁹ Cortonini dekorativni motivi ostali su nepromijenjeni kroz cijeli njegov opus i cijelu karijeru. Omiljeni motivi bili su dvostruki svitci, cvijet zvončića, školjke i posebna vrsta motiva štita.¹⁰ Navedeni motivi su se uvijek iznova upotrebljavali, bilo kao jednostavni ukrasni elementi na grobnicama i oltarima ili pak u poznatim lažnim štukaturama palače Barberini ili u pravoj štuko dekoraciji u palači Pitti.¹¹

⁵ J. M. MERZ, 2008., 3.

⁶ J. M. MERZ, 2008., 3.

⁷ S. LOIRE, 1998., 219.

⁸ J. M. MERZ, 2008., 5.

⁹ J. M. MERZ, 2008., 279.

¹⁰ J. M. MERZ, 2008., 280.

¹¹ J. M. MERZ, 2008., 280.

5. Narudžba obitelji Medici od Pietra da Cortone za palaču Pitti u Firenci

Pietro da Cortona je tijekom svojeg života dobivao narudžbe od mnogih imućnih obitelji. Jedan od prvih patrona mu je bio Asdrubale Mattei za kojega je izveo dekoraciju galerije u njegovoj palači.¹² Za obitelj Sacchetti sagradio je čak dvije vile: Vilu del Pigneto i vilu u Castel Fusanu. Upravo ga je obitelj Sacchetti upoznala s papom Urbanom VIII. i njegovim nećakom kardinalom Francescom Barberinijem za kojeg je kasnije izveo freske u crkvi S. Bibiani i u palači Barberini.¹³ Obje obitelji, Sacchetti i Barberini, bile su podrijetlom iz Toskane, kao i Cortona, te se u tome može tražiti uzrok njihovim suradnjama.¹⁴ Prema talijanskom slikaru Giovanniu Battisti Passeriju, Cortonu je otkrio Marcello Sacchetti, dok ga je Giulio Sacchetti upoznao s kardinalom Barberinijem.¹⁵ Osim za navedene, Cortona je radio i za plemićke obitelji Albertoni, Colonna, Crescentii i Orsini.¹⁶

Obitelj Medici bila je jedna od najpoznatijih i najutjecajnijih obitelji Firence, a i cijelog Apeninskog poluotoka. Peti po redu toskanski vojvoda Ferdinand II. de Medici, najstariji sin Cosima II. de Medici i Marije Magdalene od Austrije naručio je preuređenje palače Pitti i opremu njezine unutrašnjosti freskama koje je izveo Pietro da Cortona u 17. stoljeću.¹⁷ Vojvoda se u lipnju 1637. godine oženio za svoju sestričnu Vittoriu della Rovere, također iz poznate obitelji.¹⁸ Iste te godine kardinal Giulio Sacchetti i Pietro da Cortona posjetili su Firencu. Naime, kardinal je krenuo na putovanje do Bologne kako bi preuzeo svoje dužnosti papinskog legata, dok je Pietro da Cortona dobio dopuštenje da ide s njim kako bi iz prve ruke mogao vidjeti djela sjevernotalijanskog slikarstva. Tada se Ferdinand II. de Medici obratio upravo Cortoni za radove na njegovoj palači u Firenci. On je 1637. godine počeo oslikavati zidne freske u malenoj kvadratnoj prostoriji palače pod nazivom *Sala della Stufa*. Već u jesen 1637. godine Pietro da Cortona je otišao u Veneciju, gdje je ostao oko desetak dana, te je u prosincu iste godine već bio u Rimu.¹⁹ Nakon što je u Rimu 1641. godine završio oslik svoda u palači Barberini, vratio se ponovno u Firencu gdje je ostao sljedećih šest godina. Umjetnik je za vrijeme firentinskog razdoblja živio u *Casi Buonarroti* koja se nalazi na Via Ghibelina.²⁰

¹² J. M. MERZ, 2008., 241.

¹³ J. M. MERZ, 2008., 241.

¹⁴ J. B. SCOTT, 1998., 101.

¹⁵ J. B. SCOTT, 1998., 101.

¹⁶ S. LOIRE, 1998., 219.

¹⁷ <https://www.britannica.com/biography/Ferdinand-II-grand-duke-of-Tuscany> (pristupljeno 27.11.2022.)

¹⁸ J. M. MERZ, 2008., 99.

¹⁹ J. M. MERZ, 2008., 99.

²⁰ X. F. SALOMON, 2010., 639.

Michelangelo Buonarroti Mlađi mu je osigurao smještaj i čak mu pomogao u osmišljavanju ikonografske sheme za dekoraciju *Sale della Stufa*.²¹

5.1. Arhitektonski projekt *Pietra da Cortone u Firenci*

Palača Pitti se oduvijek smatrala jednom od najznačajnijih reprezentativnih građevina u Firenci. Od 16. do 18. stoljeća služila je kao rezidencija velikih vojvoda obitelji Medici.²² Palača se odlikuje monumentalnim rustičnim pročeljem, stražnjim dvorištem i vrtnom fasadom koja ima izbačena krila, na koju se nadalje nastavljaju vrtovi Boboli.²³ Gradnja palače Pitti započeta je sredinom 15. stoljeća od strane imućnog firentinskog bankara Luce Pittija, te je nakon izgradnje bila najveća i najimpresivnija privatna rezidencija u Firenci.²⁴ Palača se nalazi na perifernoj strani grada, južno od rijeke Arno i nedaleko od palače Vecchio. Pretpostavljeni arhitekt palače Pitti je Luca Fancelli, te je prvobitna fasada palače imala samo sedam osi.²⁵ Palača u posjed obitelji Medici dolazi sredinom 16. stoljeća kada ju je kupila Eleonora de Toledo, žena Cosima I. de Medici.²⁶ Tada je postala nova rezidencija velikog vojvode i uz to novi simbol moći obitelji Medici u Toskani. Oko 1560. godine Bartolomeo Ammannati je dodao bočna krila palače koja su flankirala unutrašnje dvorište.²⁷ Oko 1565. godine Cosimo I. je zaposlio i G. Vasarija koji je izgradio tzv. Vasarijev koridor.²⁸ Vasarijev koridor stvarao je siguran prolaz između palače Vecchio i palače Pitti. Na proširenju palače radio je Giulio Parigi između 1620. i 1640. godine, kada je proširen centralni dio palače sa sedam na trinaest segmenata.²⁹ Palača sa svim preinakama kroz stoljeća predstavlja tlocrt uskog pravokutnog oblika koji se na dvorišnoj strani otvara u tzv. U oblik palače.³⁰

Dok je bio u Firenci, Pietro da Cortona bio je uključen u razne i važne arhitektonske projekte, od kojih je samo manji dio realiziran. Njegov najveći izazov bio je projekt preuređenja fasade palače Pitti i proširenje cijelog kompleksa u vrtove Boboli.³¹ Nakon boravka u Veneciji

²¹ X. F. SALOMON, 2010., 639.

²² L. SATKOWSKI, 1983., 336.

²³ L. SATKOWSKI, 1983., 349.

²⁴ <https://www.florenceinferno.com/pitti-palace/> (prisutpljeno: 23.9.2023.)

²⁵ <https://www.sgira.org/palaces4.htm> (prisutpljeno: 23.9.2023.)

²⁶ L. SATKOWSKI, 1983., 336.

²⁷ L. SATKOWSKI, 1983., 341.

²⁸ <https://www.sgira.org/palaces4.htm> (prisutpljeno: 23.9.2023.)

²⁹ J.M. MERZ, 2008., 107.

³⁰ L. SATKOWSKI, 1983., 341.

³¹ J. M. MERZ, 2008., 107.

i Rimu, vratio se u Firencu 1641. godine kada pristupa navedenom projektu. Na arhitektonskom projektu natjecao se uz firentinskog arhitekta Alfonsa Parigija Mlađeg. Najveća prepreka je bila ta što su Pietro da Cortona i Alfonso Parigi Mlađi imali zamišljene različite izvedbe renovacije. Naime, Cortona je htio zadržati oblik tradicionalne palače dok je Parigi Mlađi htio povezati glavni blok palače s građevinama koje se nalaze uz trg ispred palače. Cortonin projekt bio je odbijen, te je Parigijev prijedlog prihvaćen i izveden. Na postojeću palaču dodano je još pet osi na sjeverni i južni kraj palače. Parigi je odbacio sve dodatne ukrase kako bi predstavio jedinstvenu fasadu temeljenu na dizajnu koji se tradicionalno pripisuje Filippu Brunelleschiju, te su prozori Bartolomea Ammannatija zamijenili vrata u prizemlju.³² Jedini sačuvani primjer Cortoninog projekta nalazi se u Galeriji Uffizi u Firenci. Cortona je imao isplanirana dva alternativna projekta renovacije. Prema sačuvanom crtežu lijeva strana palače održavala je trenutni izgled karakteristične *quattrocentističke* fasade, s manjom izmjenom u prozorima prve i druge etaže koje je mislio dodatno naglasiti jačim okvirima i vitičastim motivima. Najveća promjena trebala je biti u središnjem dijelu pročelja gdje bi se nalazila trolučna otvorena loža na *piano nobile*, gdje bi se vojvoda pojavljivao u svečanim prilikama.³³ Na središnjem dijelu glavne, reprezentativne etaže trebao se nalaziti prelomljeni zabat s grbom obitelji Medici u sredini. Ambiciozniji projekt može se uočiti na desnoj strani crteža, odnosno desnom projektu palače. Ondje je kao i u središnjem dijelu bilo zamišljeno superponiranje redova kroz sve tri etaže, gdje bi se u prizemlju nalazili dorski, na prvom katu jonski, a na drugom korintski rustični pilastri. U oba projekta mislio je zadržati Ammannatijeve prozore u prizemlju. Uz to planirao je pojačati trabeaciju i dodati vijenac s konzolama koji nije detaljno prikazan na lijevoj strani crteža. Cortonin projekt renovacije više ne bi održavao tradicionalni "duh" firentinske renesansne palače, nego bi podsjećala na *villu suburbanu*, te je vjerojatno zbog toga njegov projekt bio odbijen.³⁴

³² J.M. MERZ, 2008., 108.

³³ J.M. MERZ, 2008., 108.

³⁴ M. MERZ, 2008., 109.

5.2. Freske u prostorijama palače Pitti

5.2.1. Sala della Stufa

Prve freske nastale za palaču Pitti bile su freske u prostoriji pod nazivom *Sala della Stufa*. Talijanska riječ *stufa* označava toplu prostoriju i općenito onu koja se grije vatrom. Niti inventar, nacrti iz 17. stoljeća ili današnje stanje prostorije ne ukazuju na postojanje umjetnog sustava grijanja, međutim, sunčeva toplina u ovoj prostoriji je vrlo intenzivna, te je vjerojatno zbog toga dobila taj naziv. U toj maloj kvadratnoj prostoriji Cortona je oslikao zidne freske s temom četiri faze čovječanstva: doba zlata, srebra, bronce i željeza. S tim freskama započela je inkorporacija rimskog visokog baroka u dekoraciju palače.³⁵ Prema jednom izvoru ikonografski koncept temelji se prema Ovidijevim *Metamorfozama*.³⁶ Freske s temama zlatnog i srebrnog doba naslikao je 1637. godine dok je ostale dvije, doba bronce i željeza naslikao 1641. godine. Treba naglasiti da je Pietro da Cortona naslikao samo zidne freske, dok su oslik svoda i štuko dekoraciju izveli Matteo Rosselli i Antonio Novelli desetak godina prije.³⁷ Freske zlatnog i srebrnog doba prikazuju scene ljudi i životinja s prednjim i stražnjim planom. Navedene freske prikazuju idilično razdoblje zlatnog doba i agrarnu djelatnost srebrnog doba.³⁸ Na freskama dominiraju svijetle, pastelne boje s karakterističnim Cortoninim načinom slikanja neba. Naime, na svim freskama je prikazano plavo nebo s bijelim i sivkastim oblacima. U donjem središnjem dijelu freske zlatnog doba nalazi se lik malog djeteta koji nosi hrastove grane ispunjene žirovima. Iako nije pretjerano naglašeno, dijete nosi grane prema mladom bračnom paru koji se nalazi u lijevom kutu slike.³⁹ Idealizirani ženski lik prikazan je u trenutku krunjenja svog supružnika lovorovom krunom. Motiv psa u donjem lijevom kutu i golubica u gornjem desnom kutu freske aludiraju na simbole vjernosti.⁴⁰ Metaforički promatrana freska zlatnog doba može predstavljati i novo vjenčani bračni par Ferdinanda i Vittoriu. To se može potkrijepiti zapažanjem kako se mladi par nalazi ispod hrasta, zaštitnog znaka obitelji Rovere, i pored lava, simbola obitelji Medici i grada Florence.⁴¹ S time se freska može protumačiti kao ujedinjenje dviju obitelji i kao povratak zlatnog doba. Freske s temom zlatnog i srebrnog doba stvaraju jednu cjelinu gdje desna skupina figura zlatnog doba tvori piramidu sa skupinom figura na

³⁵ M. CAMPBELL, 1966., 136.

³⁶ https://www.wga.hu/html_m/c/cortona/2/1stufa1.html (pristupljeno 26.11. 2022.)

³⁷ J. M. MERZ, 2008., 99.

³⁸ M. CAMPBELL, 1977., 28.

³⁹ M. CAMPBELL, 1977., 30.

⁴⁰ M. CAMPBELL, 1977., 34.

⁴¹ <https://www.uffizi.it/en/artworks/stove-room> (pristupljeno 27.11. 2022.)

lijevoj strani srebrnog doba. Na taj način stvara se potencijalno kretanje figure od jedne freske do druge i iluzionističko postojanje prostora.⁴²

Brončano i željezno doba predstavljaju drugačiju atmosferu u kojoj se prikazuje nezadovoljstvo ljudi državom, razne krađe i ubojstva. Cortona je dočarao prikaz brončanog doba sa scenom osvajanja u kojoj su zarobljenici i zarobljeno oružje u prvom planu dok je iza njih prikazan general ili car koji dijeli krune lojalnim vojnicima koji su prikazani uz mnogo gestikulacije. Željezno doba opisano je kao razdoblje u kojemu su skromnost, istina i vjera nestale sa zemlje, a na njihovo mjesto su došle spletke, zamke i nasilje.⁴³ Prikazan je poganski hram koji je opljačkan od strane svetogrdnih vojnika koji ne poštuju ni spol ni dob u svojem pljačkanju i ubijanju. Željezno doba identificirano je sa scenom koja prikazuje uništenje religije, dok se brončano doba poistovjećuje sa scenom koja prikazuje poštivanje ili barem toleranciju religije.⁴⁴ Likovi i njihove gestikulacije u freskama željeznog i brončanog doba stvaraju živahniju kompoziciju za razliku od fresaka zlatnog i srebrnog doba u kojima je mirnija kompozicija. U brončanom dobu uočava se dijagonalna kompozicija, dok se u željeznom dobu naslućuje piramidalna kompozicija sa središnjim stupom. Prema drugom izvoru, koji se nadovezuje na Ovidijeve Metarmofoze, freska zlatnog doba prikazuje sadašnjost, odnosno zlatno doba koje se dogodilo pod dobroćudnom vladavinom velikog toskanskog vojvode Ferdinanda II. de Medici i njegove vojvotkinje Vittorie della Rovere.⁴⁵ Prema toj interpretaciji željezno doba je onda prikazano kao pogansko rimsko razdoblje, dok je brončano doba prikazano kao vrijeme ranokršćanstva.⁴⁶

Ove freske koje je naslikao Pietro da Cortona predstavljale su početak velikih baroknih zidnih slika i označile su dolazak novog stila u Firencu, uvodeći lakši leksikon i narativ, nadahnut venecijanskim slikama Paola Veronesea i rimskim freskama Annibalea Carraccija.⁴⁷ Za *Salu della Stufa* i za Sobe planeta sačuvane su mnoge skice i crteži koji se danas većinom čuvaju u Galeriji Uffizi u Firenci. Sačuvano je oko sedamdeset i šest skica.⁴⁸

⁴² M. CAMPBELL, 1977., 35.

⁴³ M. CAMPBELL, 1977., 44.

⁴⁴ W. VITZTHUM, M. CAMPBELL, 1962., 121.

⁴⁵ W. VITZTHUM, M. CAMPBELL, 1962., 122.

⁴⁶ M. CAMPBELL, 1977., 46.

⁴⁷ <https://www.uffizi.it/en/artworks/stove-room> (pristupljeno 27.11. 2022.)

⁴⁸ W. VITZTHUM, 1965., 525.

5.2.2. Sobe planeta

F. S. Baldinucci je za izvedenu dekoraciju u palači Pitti napisao: "*Vrlo je teško reći što će biti najviše cijenjeno; njegovo slikarstvo, njegova skulptura ili njegova arhitektura, a sve je to dio rijetkog talenta, inteligencije i energije ovog velikog umjetnika*".⁴⁹

Najvažniji fresko ciklus palače Pitti je pet soba nazvanih Sobe Planeta. Tih pet grandioznih prostorija redom su posvećene planetarnim božanstvima Veneri, Apolonu, Marsu, Jupiteru i Saturnu.⁵⁰ Sobe se nalaze na prvom katu *piana nobila*, te su povezane načinom karakterističnim za barokni period - sistemom *enfilada*. Cortoni je za uzor mogao biti Paolo Veronese i njegovi oslici u Vili Maser.⁵¹ To se može primijeti na način kojim je rasporedio i grupirao likove. Današnji zidovi soba planeta su od 1770. godine ukrašeni karakterističnim baroknim načinom postavljanja slika jedne iznad druge. No, originalno zidovi tih prostorija bili su ukrašeni tapiserijama. Tako su se ondje nalazile tapiserije s prikazom života sv. Ivana Krstitelja (*Sala di Venere i Sala di Apollo*), život Mojsija (*Sala di Marte*), četiri godišnja doba (*Sala di Giove*) i život Cosima I. de Medici (*Sala di Saturno*).⁵² Prostorije ostvaruju spoj arhitekture, skulpture i slikarstva, odnosno *bel composta*. Naime, stropne iluzionističke freske upotpunjene su ukrasima od štukature i pozlatom. Skulpture od štukature izveli su firentinski i rimski umjetnici kao što su Giovanni Sorrisi, Giovanni Battista Frisoni i Santa Castellacci između 1641. i 1642. godine.⁵³ Sve freske u tim prostorijama ikonografski prate život Cosima III., sina Ferdinanda II. de Medici i Vittorie della Rovere. Naime, freske prikazuju njegov put od djetinjstva do apoteoze na kojem ga prate antički bogovi i Heraklo. Treba napomenuti da je u trenutku nastanka ovih fresaka, Cosimo III. bio tek mali dječak. Događaji se odvijaju, dakle na nebu, a ne na zemlji, dajući Cortoni priliku da na stropnim freskama iskoristi razne slikarske mogućnosti iluzionizma.⁵⁴ Pietro da Cortona radio je fresko ukrase na svim prostorijama, osim na *Sali di Saturno* koju je završio njegov učenik Ciro Ferri prema njegovim uputama. Osjeća se klasicistička nota u visoko baroknoj dekoraciji, no i razni detalji pružaju reminiscencije na npr. Michelangela u muskulaturi štuko izvedenih skulptura koje se nalaze u navedenim prostorijama.⁵⁵

⁴⁹ J. M. MERZ, 2008., 273.

⁵⁰ R. NEUMAN, 2013., 80.

⁵¹ M. CAMPBELL, 1977., 66.

⁵² J. M. MERZ, 2008., 100.

⁵³ J. M. MERZ, 2008., 104.

⁵⁴ R. WITTKOWER, 1999., 81.

⁵⁵ R. WITTKOWER, 1999., 81.

Smatra se da je *Sala di Venere* prva soba na kojoj je Pietro da Cortona radio. Freska u ovoj sobi nalazi se u pravokutnom okviru s blago zaobljenim uglovima. Ikonografski ona prikazuje trenutak u kojem božica Minerva odvaja mladog vojvodu od božice Venere i usmjerava ga prema Heraklu. Ostali likovi nisu svjesni kako mladi vojvoda odlazi iz njihova okruženja. U metaforičkom smislu ta scena označava napuštanje djetinjstva i početka prema zreloj dobi. Na fresci se može uočiti perspektivno skraćanje likova.⁵⁶ Na desnom kraju freske nalazi se tamno crveni zastor Venerine postelje koji je u kontrastu s Venerinim bijelim koloritom draperije. Zanimljivo je kako je Cortona na sličan način naslikao Veneru koja se nalazi na osliku svoda u palači Barberini.⁵⁷ Između zidnih štukatura nalaze se lunete u kojima se nalaze oslici poznatih likova iz antičkog svijeta na kojima se nalaze i natpisi na latinskom jeziku. U *Sali di Venere*, nalaze se štukature s prikazom članova obitelji Medici koje je izveo firentinski skulptor Cosimo Salvestrini u periodu od 1644. do 1647. godine.⁵⁸ Upravo okvire portreta članova obitelji nose titani (također u izrađeni štuku) koji na svojim leđima pridržavaju triglifne konzole. Smatra se da je Cortona dobio inspiraciju od Giulia Mazzonia i njegove izvedbe u *Sali delle Stagioni* u palači Spada, koja je nastala stoljeće prije.⁵⁹ Ostatak štuko dekoracije izveli su rimski štukateri 1642. godine.

Sala di Apollo je započeo Cortona, ali je dekoraciju završio također po njegovim crtežima i uputama, njegov učenik Ciro Ferri.⁶⁰ Ikonografski prikaz u ovoj prostoriji se nastavlja na moralno i političko obrazovanje gdje Bog Apolon daje upute mladom vojvodi. Prisutan je i Heraklo koji pridržava nebesku kuglu koja bi mogla biti referenca na Galilejeva tadašnja nedavna otkrića.⁶¹ Iako su smatralo da Atlas pridržava kuglu, prema atributima se može zaključiti da je to ipak lik Herakla. Ovdje su u lunetama prikazani rimski bogovi, u rubnim kutovima muze dok kvadratni okviri prikazuju antičke careve koji su pogodovali razvoju umjetnosti i kulture.⁶² Tu se za razliku od *Sale di Venere*, vidi pomak u prikazu iluzionističkog slikarstva. Likovi se nalaze na oblacima u dinamičnijoj i kružnoj kompoziciji upotpunjenu s okvirom, od pozlate i štukature koji svojim oblikom podsjećaju na motiv cvijeta ili zvijezde. Skulpture od štukature su tu izvedene elegantnije od onih koje se nalaze u *Sali di Venere*. Uspoređujući taj oslik svoda s oslikom svoda u rimskoj palači Barberini, može se zaključiti da je korištena svjetlija paleta boja, manje natrpana kompozicija i veći doživljaj atmosferičnosti

⁵⁶ M. CAMPBELL, 1977., 91.

⁵⁷ M. CAMPBELL, 1977., 93.

⁵⁸ J. M. MERZ, 2008., 105.

⁵⁹ J. M. MERZ, 2008., 103.

⁶⁰ <https://www.uffizi.it/en/artworks/apollo-room> (pristupljeno 26.11.2022.)

⁶¹ <https://www.uffizi.it/en/artworks/apollo-room> (pristupljeno 26.11.2022.)

⁶² <https://www.uffizi.it/en/artworks/apollo-room> (pristupljeno 26.11.2022.)

neba.⁶³ Cortona nije bio prvi umjetnik koji je ostvario iluzionistički oslik svoda u Rimu, ali zasigurno nadilazi bolonjske *quadraturiste* i njihove radove.⁶⁴ Iluzionistički oslik s temom *Trijumf Barberinija* izveden je 30.-tih godina 17. stoljeća, te predstavlja primjer najvećeg baroknog iluzionističkog slikarstva. Oslik je vrlo složen u ikonografiji, izvanrednoj koncepciji prostora, boji i modeliranju. Na iluzionističkom osliku palače Barberini on slika lažnu arhitekturu i stimulira štuko dekoraciju.

Sala di Marte je pomalo drugačija jer ovdje freska u potpunosti zauzima prostor svoda, dok je štuko dekoracija svedena na minimum. Cijeli je strop prekriven jednom iluzionističkom freskom koja se proteže sve do četiri niska zaobljena zabata u zlatnoj i bijeloj štukaturi u sredini zidova i ležećih figura na uglovima.⁶⁵ Te figure i arhitektonski elementi oslonjeni su na friz koji je znatno više dekoriran od vijenaca u drugim prostorijama.⁶⁶ Razlikuje se od bilo kojeg Cortoninog djela i navodno nema ničeg takvog sličnog u firentinskoj dekorativnoj skulpturi 17. stoljeća. Zbog teatralne kompozicije freske i živopisnog rasporeda likova na stropu, ta prostorija, možda više od bilo koje druge prostorije u palači Pitti, doseže razinu baroknog iluzionizma kakvog nalazimo u palači Barberini u Rimu.⁶⁷ Kako je i sam Bog Mars Bog rata, tu je ikonografski prikazana pomorska bitka u kojoj sudjeluje i mladi vojvoda Cosimo III. kojeg nadgleda i uči ratovanju sam Bog Mars. Vojvoda je odjeven u draperiju narančaste boje te je prikazan u trenutku kada oružjem probada neprijatelja. Bog Mars u svojem crvenom plaštu i srebrnom reflektirajućem oklopu dolazi pomoći mladom vojvodi. Tu se također pojavljuju likovi slavni ratnika Dioskura. Heraklo je prikazan u trenutku izgradnje trofeja od zarobljenog oružja te mu su mu pogled i ruka usmjereni prema vojvodi. Položaj vojvode dodatno je naznačen naglašenom dijagonalom koja počinje od Heraklove gestikulacije rukom, preko Dioskura pa sve do samog vojvode.⁶⁸ Na toj fresci se pojavljuju i ženski likovi Pobjede, Obilja i Mira. Najznačajniji i najupečatljiviji dio ove freske je njezino središte u kojem se nalazi i ističe grb obitelji Medici i natpis naručitelja. To može biti direktna poveznica s freskom *Trijumf Barberinija* gdje je u središtu salona Cortona također naslikao prepoznatljivi simbol s grba Maffea Barberinija, odnosno pape Urbana VIII., a to su motivi pčela.

Sala di Giove ili Jupiterova sala bila je prijestolna soba palače u kojoj je vojvoda primao narod. Ovdje se freska ponovno nalazi u zanimljivom geometrijskom okviru, te ukrasi od

⁶³ R. NEUMAN, 2013., 82.

⁶⁴ J. M. MERZ, 2008., 27.

⁶⁵ J. M. MERZ, 2008., 102.

⁶⁶ J. M. MERZ, 2008., 106.

⁶⁷ <https://www.uffizi.it/en/artworks/mars-room> (pristupljeno 29.11.2022.)

⁶⁸ M. CAMPBELL, 1977., 123.

štukature izgledaju kao da pridržavaju oslikani svod. Ikonografski je ovo najznačajnija soba planeta u palači Pitti. Prikazan je Bog Jupiter kako kruni novog vladara Cosima III. Naglašava se zapovjedna uloga dinastije Medici i označava uspon mladog nasljednika do Velikog vojvode, dovršavajući obrazovno putovanje prikazano u prethodnim sobama.⁶⁹ Oblaci podupiru likove i s time još jače pojačavaju njihovu kružnu kompozicijsku formu. Jupiter je prikazan sa svojim atributima munjom i orlom, te se iznad Jupiterove glave nalazi Ganimed. Na fresci se također nalaze likovi Pravde i Pobjede. U donjim lunetama prikazani su bogovi poput Minerve, Apolona, Merkura i Marsa. Tu štuko dekoracije pokazuju više osobnosti firentinske elegancije nego rimske masivnosti kao što je to u *Sali di Venere* i *Sali di Apollo*.⁷⁰ Prema F.S. Baldinucci dvije štuko skulpture mladih djevojaka u jednom uglu izradio je Pietro da Cortona. Uspoređujući te figure s onima u drugim kutovima sobe, koje je vjerojatno izveo Salvestrinijev firentinski tim majstora, primjetno je da se razlikuju ne samo u modeliranju glava već i u obradi draperija.⁷¹ Cortonine figure imaju živahne draperije, dok ostale skulpture u toj prostoriji imaju mehanički ponavljane nabore na draperijama.⁷²

Posljednja soba je posvećena Bogu Saturnu. U njoj je simbolički prikazan prolaz vremena i kraj vladavine Cosima III., odnosno njegova Apoteoza. Vojvoda sada već sijede kose i ponovno u narančastoj draperiji prikazan je u trenutku kada ga Razboritost i Hrabrost vode do nebesa u kojemu ga dočekuju Slava i Vječnost s krunom.⁷³ U donjem dijelu prikazana su dva muška lika; Heraklo i Saturn. U sobi se nalaze dva tonda i dva ovala u kojima se nalaze fresko oslici s prikazom Kira Velikog, Lucija Kornelija Sule, Scipiona i Likurga.⁷⁴ Ta prostorija ujedno je i posljednja nastala između 1663. i 1665. godine od strane Cortoninog učenika Cire Ferria. Potonji ju je oslikao po detaljnim uputama i predlošcima svoga učitelja koji je tada bio u Rimu. U *Sali di Saturno* ponovno se vraća sličan oblik oslika kao i u *Sali di Venere*, s freskom koja se nalazi u jednostavnijem pravokutnom obliku. Štukature je u toj prostoriji najvjerojatnije je izveo rimski majstor Giovanni Battista Frisoni.⁷⁵

⁶⁹ <https://www.uffizi.it/en/artworks/jupiter-room> (pristupljeno 29.11.2022.)

⁷⁰ J. M. MERZ, 2008., 105.

⁷¹ J. M. MERZ, 2008., 106.

⁷² J. M. MERZ, 2008., 106.

⁷³ M. CAMPBELL, 1977., 141.

⁷⁴ M. CAMPBELL, 1977., 141.

⁷⁵ J. M. MERZ, 2008., 106.

6. Zaključak

Pietro da Cortona je od početka bio prepoznat kao vrstan slikar, no iako je bio sjajan arhitekt s osjećajem za prostor, njegova arhitektura je uvijek bila u drugom planu. Njegovi neizvršeni arhitektonski projekti često nadmašuju one izvršene. To može objasniti zbog razloga što su njegovi projekti smatrani izuzetno skupima i vrlo ekstravagantnima, a činjenica je da na sljedeće generacije nije ostavio značajan utjecaj.

Pregledom i opisom slikarskih primjera u ovom završnom radu povezanih s narudžbom uređenja palače Pitti, može se zaključiti da je naručitelj, vojvoda Toskane bio upoznat s tadašnjim novim urbanim i slikarskim trendovima u Rimu. Početak 17. stoljeća u Rimu obilježen je pontifikatom pape Urbana VIII. koji je zaslužan za mnoge značajne narudžbe. Papin nećak i kardinal, Francesco Barberini, veliki ljubitelj umjetnosti, bio je mecena i samom Pietru da Cortoni. Izuzetno utjecajna obitelj naručila je od Cortone iluzionistički oslik svoda salona vlastite palače s temom *Trijumf Barberinija*. Nakon Michelangelovog oslika Sikstinske kapele i Correggiovog oslika parmske katedrale, Cortonin primjer bio je dosljedan nasljednik u izvedbi i likovnom izričaju iluzionističkog slikarstva. Ferdinand II. de Medici, veliki toskanski vojvoda, zasigurno je htio da u njegovoj palači u Firenci radi arhitekt i slikar koji je zaslužan za tako veliki i važan projekt u Rimu. Iluzionistički oslici u obje palače prikazuju uzvišenje važnih gradskih obitelji: u Rimu su to bili Barberini, a u Firenci Medici. Za razliku od palače Barberini, u palači Pitti iluzionistički oslici izvedeni su vještije, te se nalaze u različitim geometrijskim oblicima okvira. Cortona je u palači Barberini mogao biti inspiriran dekorativnim stropovima koje je vidio u Veneciji, kao na primjer u *Sali del Gran Consiglio* ili *Sali delle Quattro Porte* u Duždevoj palači. Ti primjeri objedinjuju dekorativne skulpture u štuko dekoraciji. No, kod navedenih primjera nedostaje ustrajnost arhitektonskih oblika kao što je moguće uočiti u palači Pitti.⁷⁶

Pietro da Cortona ostavio je utjecaja na slikare poput Guglielma Cortesea, Cira Ferrija i Lazara Baldija u Rimu koji su nastavili njegovu tradiciju sve do ranih godina 18. stoljeća, no isto tako je utjecao i na druge europske umjetnike poput Charlesa Le Bruna gdje se Cortonine dekorativne ideje mogu prepoznati na *Chambre du Roi* u dvorcu *Vaux-le-Vicomte* u Francuskoj.⁷⁷

⁷⁶ J. M. MERZ, 2008., 106.

⁷⁷ M. MERZ, 2008., 106.

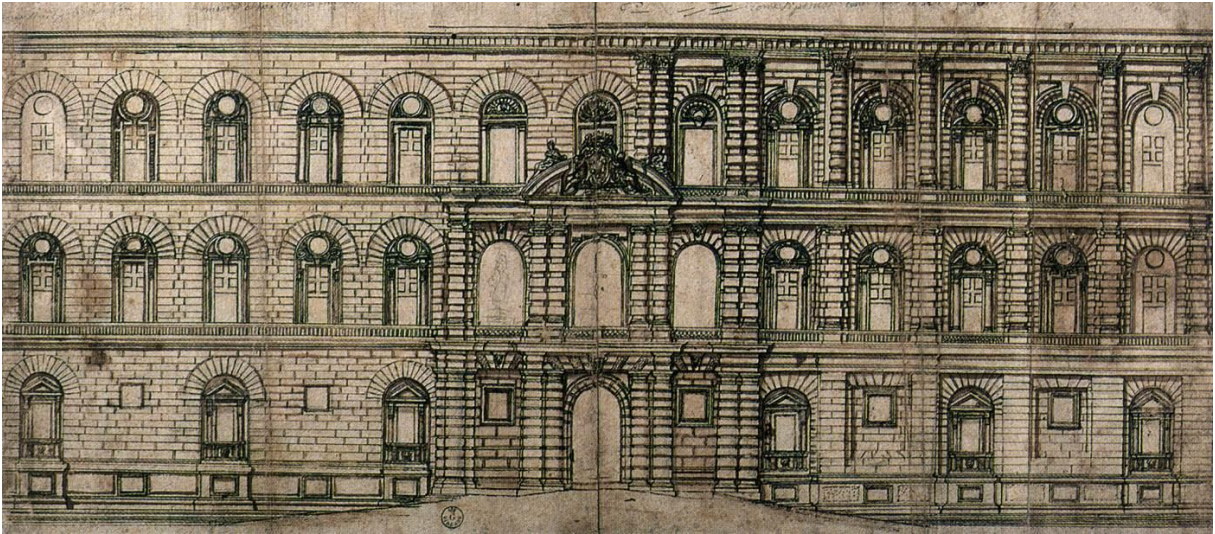
7. Popis literature

- M. CAMPBELL, 1966.- Malcolm Campbell, Medici Patronage and the Baroque: A Reappraisal Author, *The Art Bulletin*, Vol.48, 2 (1966.),133-146.
- M. CAMPBELL, 1977.- Malcolm Campbell, *Pietro Da Cortona at the Pitti Palace: A Study of the Planetary Rooms and Related Projects*, Princeton University Press, 1977.
- S. LOIRE, 1998.- Stéphane Loire, Pietro da Cortona. Rome, *The Burlington Magazine*, Vol.140, 1140 (1998.), 219-221.
- J.M. MERZ, 2008.- Jörg Martin Merz, *Pietro da Cortona and Roman Baroque Architecture*, Chicago, 2008.
- R. NEUMAN, 2013.-Robert Neuman, *Baroque and Rococo Art and Architecture*, London 2013.
- X. F. SALOMON, 2010.- Xavier F. Salomon, Pietro da Cortona in Florence: Florence, *The Burlington Magazine*,Vol.152, 1290. (2010.), 639-641.
- L. SATKOWSKI, 1983. – Leon Satkowski, The Palazzo Pitti: Planning and Use in the Grand-Ducal Era, *Journal of the Society of Architectural Historians*, Vol.42, 4 (1983.) 336-349.
- J. B. SCOTT, 1998.- John Beldon Scott, Cortona's Pigneto Sacchetti David Cycle and Patron Client Affiliation in Early Modern Rome, u: *Pietro da Cortona: Atti del convegno internazionale Roma-Firenza 12-15 novembre 1997.*, (ur.) Chirstoph Luitpold Frommel & Sebastian Schütze, Electa, 1998., 101-107.
- W. VITZTHUM, 1965. - Walter Vitzthum, Pietro da Cortona's Drawings for the Pitti Palace at the Uffizi, *The Burlington Magazine*, Vol.107, 751 (1965.), 522-526.
- W.VITZTHUM, M.CAMPBELL, 1962. - Walter Vitzthum & Malcolm Campbell, Pietro da Cortona's Camera della Stufa, *The Burlington Magazine*, Vol.104, 751 (1962.), 120-123,125.
- R.WITTKOWER, 1999. – Rudolf Wittkower, *Art and Architecture in Italy 1600-1750, II. High Baroque*, Yale University Press, 1999.

Internetski izvori

- <https://www.uffizi.it/en/pitti-palace> (pristupljeno: studeni 2022. godine)
- <https://www.wga.hu/> (pristupljeno: studeni 2022. godine)
- <https://www.britannica.com/biography/Ferdinand-II-grand-duke-of-Tuscany> (pristupljeno: studeni 2022. godine)
- <https://www.florenceinferno.com/pitti-palace/> (pristupljeno: rujan 2023. godine)
- <https://www.sgira.org/palaces4.htm> (pristupljeno: rujan 2023. godine)

Prilozi

Slika 1. Pietro da Cortona, sačuvani crtež za fasadu palače Pitti, Firenca, oko 1640. god.,
Galleria degli Uffizi, Firenca (izvor: <https://www.wga.hu/>)

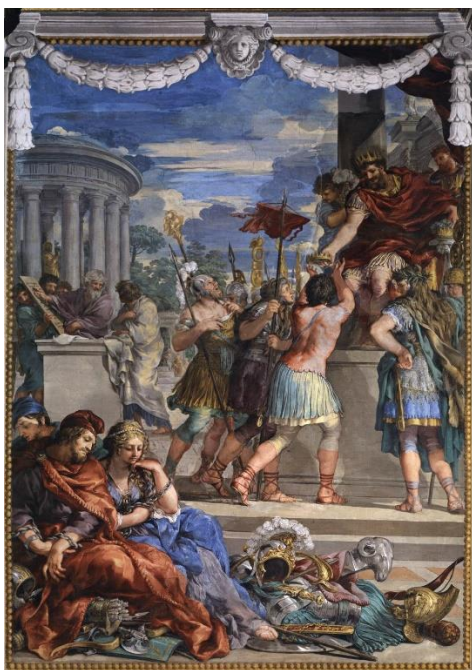
Slika 2. Sala della Stufa, 1637.-1641., palača Pitti, Firenca
(izvor: <https://www.wga.hu/>)

Slika 3. Zlatno doba (Sala della Stufa), 1637., palača Pitti, Firenca
(izvor: <https://www.wga.hu/>)

Slika 4. Srebrno doba (Sala della Stufa), 1637., palača Pitti, Firenca
(izvor: <https://www.wga.hu/>)

Slika 5. Brončano doba (Sala della Stufa), 1641., palača Pitti, Firenca
(izvor: <https://www.wga.hu/>)

Slika 6. Željezno doba (Sala della Stufa), 1641., palača Pitti, Firenca
(izvor: <https://www.wga.hu/>)

Slika 7. Sala di Venere, 1642., palača Pitti, Firenca
(izvor: <https://www.wga.hu/>)

Slika 8. Sala di Apollo, 1647-59., palača Pitti, Firenca
(izvor: <https://www.wga.hu/>)

Slika 9. Sala di Marte, 1643.-44., palača Pitti, Firenca
(izvor: <https://www.wga.hu/>)

Slika 10. Sala di Giove, 1643-44., palača Pitti, Firenca
(izvor: <https://www.wga.hu/>)

Slika 11. Sala di Saturno, 1663-65., palača Pitti, Firenca

(izvor: <https://www.wga.hu/>)

The works of Pietro da Cortona in the Pitti Palace in Florence

Summary

Pietro da Cortona is one of the most important artists of the 17th century in Italy, whose projects were commissioned by leading representatives of the society of major artistic centers, such as Rome and Florence. Ferdinand II. de Medici, who commissioned projects for the Pitti Palace in Florence, is just one of many in the series. In the 17th and 18th centuries, the client was a very important factor in making the final decisions related to a work of painting, architecture or sculpture. In this final paper, an example of an order will be presented for the purpose of a more detailed analysis and explanation of the commissioning practice of the 17th century, and the relationship between the artist and the client. Pietro da Cortona proposed a new facade design for the Pitti Palace, as well as a connection with the outside space, i.e. the garden area. Although the new facade of the Pitti Palace was not built according to his design, Cortona's drawings were preserved and are now kept in the Uffizi Gallery. On the other hand, the fresco cycles performed by Pietro da Cortona in the so-called Sala della Stufa and Planetary Rooms are among his best works.

Keywords: Pietro da Cortona, Pitti Palace, Florence, 17th century, Sala della Stufa, Planetary Rooms